

УДК 657.6(075)

*Матюха М.М., к.е.н., доцент
Київський національний університет технологій та дизайну,
м. Київ, Україна*

КЛАСИФІКАЦІЯ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ

Для переважної більшості підприємств питання ведення управлінського обліку в умовах застосування цифрових технологій дедалі стає актуальним. Основними причинами впровадження та ведення цифровізації управлінського обліку стають принципи:

- забезпечення планування, координації, контролю виробництва та мотивації менеджерів за допомогою системи бюджетування;
- надання керівництву підприємства необхідної та достатньої інформації для прийняття оперативних та стратегічних управлінських рішень (вибір оптимального асортименту продукції та обсягу виробництва, встановлення ціни, оптимізація структури виробничих витрат тощо).

У процесі розробки інформаційної системи управлінського обліку після визначення фінансової структури підприємства, кола основних користувачів системи та їх вимог виникає необхідність формування програмних класифікаторів. Система класифікаторів - це основа побудови управлінського обліку. Вона лежить в основі бюджетних форм та їх взаємозв'язків, форм звітності, методів калькуляції, структури інформаційних системи управління.

Створення та зміна класифікаторів, що вже використовуються - тривалий і трудомісткий процес, оскільки складно встановити, в яких документах та інформаційних системах вони використовуються. Також можуть використовувати зворотний підхід – спочатку складають бюджетні форми, або форми управлінської звітності на основі яких потім створюють систему

класифікаторів. У такому методичному розрізі спостерігаються недоліки, що характеризуються:

- однобічністю – врахування лише однієї функції управління (планування, облік, контроль або аналіз);

- негнучкістю – врахування тільки конкретних форм звітів, вона не дозволяє складати інші звіти з використанням тих самих даних;

- недостатньою повнотою та неузгодженістю - системи бюджетів та звітів не повністю представляє всі аспекти фінансово-господарської діяльності.

Необхідно розуміти, що розробка системи класифікаторів, зокрема класифікатора витрат — це окрема розробка, у якій можна використовувати наявні бюджетні та звітні форми як матеріал, але не можна безпосередньо переносити їх структуру та зміст у класифікатори, необхідно ретельно підійти до побудови оптимальної системи класифікаторів, яка не вимагатиме доопрацювання у поточному режимі. Оскільки носіями витрат є вироблена підприємством продукція, склад цього класифікатора повністю залежить від специфіки бізнесу. Його статті можна розділити на такі групи: продукція і зовнішні роботи, послуги і внутрішні роботи, інші послуги. Додатково для робіт та послуг можна використовувати допоміжний довідник замовлень у якому відобразатимуться витрати на кожен конкретну роботу, послугу. Такий довідник іноді доцільно використовувати і для серійної продукції.

Для побудови класифікаторів необхідно враховувати класифікаційні ознаки витрат підприємства до яких слід традиційно віднести: місця виникнення витрат, статті та елементи витрат. Додатково необхідно враховувати характеристику носіїв інформації про витрати підприємства.

З метою побудови системи класифікаторів витрат класифікаційні ознаки мають формувати визначені елементи: зокрема це можуть бути загальні реквізити - територіальна та функціональна відокремленість підприємства, облікова політика підприємства щодо обліку витрат, обсяги витрат, а. також специфічні реквізити – схема виробничого процесу, рух витрат, інформаційних потоків про матеріальні, енергетичні ресурси.

У свою чергу статті витрат можуть за необхідності деталізуватися за поведінкою (змінні та постійні) та періодичністю виникнення витрат (щоденні, щомісяця, кварталні, річні).

Врахування елементів витрат супроводжується визначенням видом економічного ресурсу, що використовується для здійснення процесів виробництва. Основними елементами витрат є: оплата праці, відрахування на соціальні потреби, витрати на матеріали та послуги, амортизація, інші витрати. Крім того, як окремий тип ресурсу можна розглядати внутрішні послуги. Аналіз за елементами необхідний для оцінки потреб у конкретних ресурсах, а також для поточного контролю їх споживання (наприклад, за допомогою лімітно забірних карток). Тому доцільно деталізувати наведені вище статті, виходячи з: потреби у плануванні кількості таких ресурсів (однорідних груп ресурсів); поділу по центрам відповідальності; взаємозв'язки із ресурсними довідниками.

Отже, при впровадженні інформаційної системи управлінського обліку

необхідно ретельно підійти до розробки системи класифікаторів. Оптимально розроблена система класифікаторів не вимагатиме подальшого серйозних переробок, що тягнуть за собою переробку всієї системи управлінського обліку.

Насамперед необхідно визначити основні вимоги до системи класифікаторів на базі особливостей процесу та об'єкта управління. Після цього відповідно до сформульованих принципів здійснюється розробка класифікаторів та формуються класифікатори носіїв, місць виникнення, статей та елементів витрат.

На завершення здійснюється взаємоузгодження класифікаторів до облікової та бюджетної політик та підсистем у вигляді довідників рахунків та статей бюджетів.

Список використаної літератури:

1. Скрипник М. І. Імплементация стратегического управлінського обліку на промислових підприємствах / М. І. Скрипник, Н. Й. Радіонова, М. М. Матюха // Розвиток бухгалтерського обліку, економічного аналізу та аудиту у ХХІ-му столітті : тези виступів Міжнар. наук. - практ. конф. - Житомир : ЖДТУ, 2015. - С. 94–96.
2. Скрипник М. І. Організація та методика внутрішнього контролю руху фінансових ресурсів підприємства / М. І. Скрипник, Н. Й. Радіонова, О. О. Григоревська // Вісник Житомирського національного агроекологічного університету. — 2016. — № 1 (54), т. 2. — С. 180-189.